

Η Εκκλησιαστική Πτυχή του «Μακεδονικού Ζητήματος»

[Μητροπολιτικό Έργο / Ι.Μ. Λαρίσης και Τυρνάβου](#)

Άρθρο του Δρος Χαραλάμπους Ανδρεόπουλου, Θεολόγου, Καθηγητού Β/θμιας, Συντονιστού Εκπαιδευτικού Έργου Θεολόγων Στερεάς Ελλάδος στο περιοδικό ΑΧΙΛΛΙΟΥ ΠΟΛΙΣ της Ιεράς Μητροπόλεως Λαρίσης και Τυρνάβου υπό το θέμα: Η Εκκλησιαστική Πτυχή Του «Μακεδονικού Ζητήματος».

[ΔΙΑΒΑΣΤΕ ΤΟ ΑΡΘΡΟ ΑΝΑΛΥΤΙΚΑ](#)

Η ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΠΤΥΧΗ ΤΟΥ «ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΟΥ ΖΗΤΗΜΑΤΟΣ» Ίστορική και νομοκανονική προσέγγιση

1. Εισαγωγή

Τό «Μακεδονικό ζήτημα» αποτελεί στίς μέρες μας ένα από τά κύρια θέματα τῆς ἀτζέντας στόν δημόσιο διάλογο μέσω τοῦ ὁποίου ἔχει ἀναδειχθεῖ –πέραν τῆς καθαρά πολιτικῆς– καί μία ἰδιαίτερη καί σημαντική γιά τό μάθημα τῶν Θρησκευτικῶν διάσταση, ἡ καθαρά ἐκκλησιαστική, ἡ ὁποία ἀφορᾷ στίς σχηματικές «Μακεδονική Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία» (ΜΟΕ).

Καίτοι ἀναφερόμαστε σ' ἓνα ἰδιαίτερης σημασίας ἐκκλησιαστικό ζήτημα πού ἔχει ἡδη ἱστορική διαδρομή ἐβδομήντα (70) καί πλέον ἐτῶν, ἐντούτοις, στά σχολικά βιβλία οἱ ἀναφορές σέ αὐτό εἶναι ἀνύπαρκτες, πλὴν ἀποσπασματικῶν παραθεμάτων πού ἀναφέρονται ἐν γένει στό «Μακεδονικό ζήτημα» ἀπό πολιτικῆς, κυρίως, σκοπιᾶς. Ἡ παρούσα μελέτη¹ ἀντιμετωπίζει τήν ἐκκλησιαστική πτυχή τοῦ Μακεδονικοῦ ζητήματος ὡς μελέτη περίπτωσης (case study) ἐξετάζοντας τοὺς λόγους γιά τοὺς ὁποίους ἀμέσως μετά τό πέρασμα τοῦ Β' Παγκοσμίου Πολέμου, μέσω πολιτικῶν παρεμβάσεων ἐκ μέρους τοῦ

¹ Ἡ μελέτη –ἡ ὁποία ἐνταῖθα δημοσιεύεται ἐμπλουτισμένη– παρουσιάσθηκε ὡς εἰσήγηση στό 3ο Πανελλήνιο Ἐπιστημονικό Συνέδριο Θεολόγων Ἐκπαιδευτικῶν πού εἶχε ὡς θέμα «Θρησκευτική Ἐκπαίδευση – Ἐκπαίδευση γιά τό Μέλλον» καί πραγματοποιήθηκε στή Θεολογική Σχολή τοῦ Ἀριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης (ΑΠΘ) ἀπό 27 ἕως 29/09/2019 με συνδιοργανωτές τὸ Τμήμα Θεολογίας τοῦ ΑΠΘ καί τήν Περιφερειακή Διεύθυνση Α/θμιας καί Β/θμιας Ἐκπαίδευσης Κεντρικῆς Μακεδονίας. Τά στοιχεία καί, κυρίως, τά συμπράγματα τῆς μελέτης παρουσιάσθηκαν, ἀνελύθηκαν καί κατατέθηκαν ὡς ἐπικουρικό ἐκπαιδευτικό / διδακτικό ὕλικό τό ὁποῖο μπορεῖ νά ἀξιοποιηθεῖ ἀπό τοὺς/τὶς συναδέλφους ἐκπαιδευτικούς Θεολόγους / ΠΕ01 καί Φιλόλογους/ΠΕ02 γιά τή διδασκαλία σχετικῶν θεματικῶν ἐνοτήτων τοῦ θρησκευτικοῦ (περί ἐθνικοφιλτισμοῦ, σχίσματος, αυτοκαρφιάς κ.λπ.) καί ἱστορικοῦ (περί «Μακεδονικοῦ ζητήματος») μαθήματος.

κυβερνώντος Κομμουνιστικού Κόμματος Γιουγκοσλαβίας (ΚΚΓ), επιχειρήθηκε το 1945 η αυτόνομησις της - υπαγομένης στο Πατριαρχείο Σερβίας - εθνοπλαστικής επαρχίας (Μητροπόλεως) των Σκοπίων η οποία μετονομάσθηκε σε «Μακεδονική Ορθόδοξη Έκκλησία» προκειμένου να υπηρετηθούν οι πολιτικές σκοπιμότητες που συνδέονταν με την προσηλυτσία (τό 1943) ίδρυση της «Λαϊκής Δημοκρατίας» της «Μακεδονίας» (ΛΔΜ). Ενός κρατικού μορφώματος με την ίδρυση του οποίου, διά της χρήσεως του ονόματος *Μακεδονία*, τέθηκε σε εφαρμογή η υπηρετούσα πολιτικές σκοπιμότητες εθνογενετική διεργασία περί αναδείξεως της «ΛΔΜ» ως πατρίδας του «μακεδονικού έθνους» και των (νοτισιουγκοσλάβων) κατοίκων της ως απογόνων των αρχαίων Μακεδόνων.

2. Θεωρητικό πλαίσιο. Ιστορικά και νομοκανονική προσέγγιση.

1. Σύντομο ιστορικό

Τό εθνοπλαστικό πρόβλημα των Σκοπίων, ως πτυχή του «Μακεδονικού ζητήματος», ξεάνησε τό 1941, όταν οι τρεις νοτιότερες εθνοπλαστικές επαρχίες του μέχρι τότε Βασιλείου της Γιουγκοσλαβίας, δηλαδή η Μητρόπολις Σκοπίων, η Μητρόπολις Ζλετόβου-Στρωμνίτσας και η Επισκοπή Άχρίδος-Βιτωλίων αποτελούσαν επαρχίες του Πατριαρχείου της Σερβίας. Με την κατάληψη της νότιας Σερβίας από τους Γερμανούς και τους Βουλγάρους συμμάχους τους η περιοχή προσαρτήθηκε στη Βουλγαρική Έξαρχία² και οι μέχρι τότε Σέρβοι ιεράρχες της τοπικής Έκκλησίας, είτε αντικατατάθηκαν άμέσως από Βούλγαρους άρχιερείς, όπως οι νόμιμοι και κανονικοί Μητροπολίτες Σκοπίων Ίωσήφ [Τσβίγκοβιτς], Ζλετόβου-Στρωμνίτσας Βικέντιος [Προντάνωφ, ό

² Η οποία είχε ιδρυθεί όπως άνωαναγγώς τό 1870 με σουλτανικό φερμάν και έδρα στην Κωνσταντινούπολη και παρά την κατάθεση της από τό Οικουμενικό Πατριαρχείο τό 1872 ως σχηματικής («φύλαξης παρασημαγής», κατά τον «Όρον» της Μεγάλης έν Κωνσταντινούπολη τοπικής Συνόδου τό 1872) συνέχισε την λειτουργία της μέχρι και τις άρχές τό 1945, όταν κατόπιν Πράξεως τό Οικουμενικό Πατριαρχείο ήρθε τό βουλγαρικό σχίσμα, βλ. σχετικά την ιδιαιστική, πλέον, μονογραφία τό Γερ. Ί. Κονιάκη, *Η άρση τό βουλγαρικό σχίσματος έν τή πλαίσιο της Καθολικής Ορθοδοξίας τό Έλληνισμό*, έκδ. 5, Αθήνα 2012. Για την δράση της Βουλγαρικής Έξαρχίας (1870-1945) στην άπόσπαση πληθυσμών από την εθνοπλαστική διαμορφώση τό Οικουμενικό Πατριαρχείο και την υπαγωγή τους στην δική της (βουλγαρική) εθνοπλαστική και, παρ'όληως, έθνική διαμορφώση, βλ. Άγγελμ. Ανδρέα Νανάς (τόν Μητροπολίτην Αγκυλοχαιρίου), «Ο Μακεδονικός άγρίων και η Έκκλησία», στον τόμο: *Έκκλησία, Έθνος, Έλληνισμός*, Κατήχησ. 1993, σ. 63-79.